

SOSYAL HİZMETLER VE SOSYAL YARDIMLAR

Tüm dünyada ve ülkemizde, bireylerin, sosyo ekonomik olarak daha iyi hayat standartlarında yaşama isteği ve zaman zaman ortaya çıkan ekonomik krizin etkileri de göz önünde bulundurulduğunda, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar konusunun toplum ve devlet bakımından önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Sosyal güvenlik sistemlerindeki sorunlar ve kısıtlılıklar nedeniyle özellikle sistem dışında kalan yoksul ve muhtaç kesimler bakımından sosyal yardımların önemi daha da artmaktadır.

Ekonomik ve sosyal sorunların insanları olumsuz yönde etkilemesi ve aile ve sosyal yapıda meydana gelen değişim sonucunda; toplumda geleneksel yardımlaşma ve dayanışma mekanizmalarının zayıflaması da devletin, mahalli idarelerin ve sivil toplum kuruluşlarının bu alandaki görev ve sorumluluklarını artırmaktadır.

Sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar, yoksullukla mücadelede yönelik sosyal politikanın bir aracı olmakla beraber, sosyal politikaların oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesi alanında geniş işlev ve anlamlar kazanmıştır. Bu nedenle de; önemi, işlevleri, etkileri, kaynak ihtiyaçları ve diğer ekonomik ve sosyal politikalarla ilişkisi bakımından kapsamının, sınırının, yöntemlerinin, kurumsal yapısının, etkinlik ve verimliliğinin yeniden değerlendirilmesi ve kardeş Türk Devletleri ve topluluklarla paylaşılarak konu hakkında ortak hareket edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Sosyal hizmetler, bireylerin, ailelerin ve toplumların yaşadıkları hayat içinde, kontrolleri dışında gelişen sorunların önlenmesi ve çözümlenmesi, ekonomik ve sosyal ihtiyaçların karşılanması, sosyal refahın ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen etkinlik ve programlar bütünüdür.

Sosyal yardımlar, Toplumda yoksul veya muhtaç durumda bulunan kişi veya gruplara yönelik olarak ekonomik ve sosyal amaçla yapılan her türlü maddi destek etkinlikleridir.

Sosyal refah, modernleşme sürecinin hızlı sanayileşme ve kentleşme nedeniyle ailenin fonksiyonlarının toplum (kamu) tarafından üstlenilmesi sonucu bireylerin hayat standartlarını korumayı ve yükseltmeyi amaçlayan hizmetlerin tümünü içermektedir.

İnsan hakları düşüncesinin tüm Dünyada yaygın bir şekilde benimsenmesi sosyal hizmetlerin gelişmesinde büyük bir aşamadır. İnsan hakları alanındaki gelişmeler, bireyin çevresine uyum konusundaki güçlüklerini yenerek kişiliğini geliştirebilmesi için engelleri kaldıran, devletin yapıcı sorumluluğunu harekete geçiren etken olarak tarihsel bir önem taşımaktadır.

Sosyal hizmetlerin; sosyal yapının gelişmesi ve değişmesi sonucu ortaya çıkan sorunların giderilmesinde birinci derecede rolü bulunmaktadır. Günümüzde sadece muhtaç bireylere, yoksullara, göçmenlere vb. gruplara hizmet götürme görevi ile sınırlı değildir. Gelir dağılımının düzenlenmesi, bireylerin temel insan haklarından tam ve eksiksiz olarak yararlanılması ve eşitsizliklerin giderilmesinde, insan kaynaklarının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin artırılması ve yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesinde de önemli görevlere sahiptir.

Ülkemizde, Türk Devletleri ve topluluklarında, toplumun sosyal yardım ve hizmetlere ihtiyaç duyan kesimlerine yönelik faaliyetlerini düzenli ve etkin biçimde yürütmek amacı ile aşağıda belirtilen hususlar hakkında işbirliği yapılması, alınan veya alınacak tedbirlerin benzer veya ortak hale getirilmesi önemli bir husus olarak görülmektedir.

1. Yoksullukla mücadeleye ilişkin olarak tespit edilen uluslar arası norm ve standartlar.
2. Sosyal hizmetler ve sosyal yardım faaliyetlerini yürüten merkez ve taşra teşkilatı kurum ve kuruluşlarının teşkilat, mevzuat ve personel yapısına ilişkin hususlar.
3. Veri tabanı oluşturulması için gerekli olan bilgi, teknoloji ve insan gücü ihtiyacı.
4. Konu hakkında belirlenen veya belirlenecek Ulusal politika ve stratejiler.
5. Sosyal hizmetler ve sosyal yardım faaliyetlerini yürüten meslek elemanlarının eğitiminde tespit edilecek norm ve standartlar.
6. Kurum ve kuruluşları ile özel sektör ve gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması hakkındaki yöntemler.
7. Her bireyin ve ailenin ihtiyaç duyduğu sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları ve programları.
8. Sosyal hizmetler ve sosyal yardımlara, milli gelirin ve bütçe kaynağından ayrılan payın artırılması hususundaki yeni finansman yöntemleri.
9. Hizmet sunumunda yerel yönetimlerin ve ilgili sivil toplum teşkilatı sorumluluklarının artırılması yöntemlerine ilişkin çalışmalar.
10. Devlet ve toplumların sahip oldukları sosyal hizmet ve yardım alanında geçmişten gelen köklü bir kültürün korunup geliştirilmesi hakkındaki çalışmalar.
11. Sosyal politika alanında toplumsal bilinç ve beklenti düzeyinin tespitine ilişkin çalışmalar.
12. Özellikle sosyal yardım ve dayanışma alanında sivil toplum kuruluşlarının ve gönüllü/hayırsever kişilerin katkılarının artırılmasına yönelik çalışmalar.
13. Alana ilişkin hizmetlerinin sunumunda bilişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar.
14. Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör ve Uluslararası Kuruluşların sosyal politika ve uygulamalarına yönelik ilgi ve desteğinin artırılması hususundaki çalışmalar.
15. İç savaşların neden olduğu kitlesel göçler, yangın, sel ve deprem gibi doğal afet durumlarında sosyal ve insani sorunların çözümünde ortak tedbirlerin geliştirilmesi hakkındaki çalışmalar.
16. Bölgeler arası kalkınmışlık ve yaşam standartları farkının ortaya çıkaracağı sosyal risklerin önlenmesine ilişkin yapılacak ve yapılan çalışmalar.
17. Muhtelif sorunlar nedeniyle ülke değiştiren kişilerin uyumuna ilişkin alınacak tedbirler ve uygulamalar hakkındaki çalışmalar.
18. Büyükşehirlerde aile birliğinin ve komşuluk ilişkilerinin zayıflaması sonucu geleneksel yardımlaşma ve dayanışma mekanizmalarının korunmasına ilişkin alınacak tedbirler ve uygulamalar.
19. Demografik dağılımda artan yaşlı nüfusun ortaya çıkaracağı sorunların çözümü hakkındaki faaliyetler.
20. Engellilere yönelik hak ve imkânların uygulanması hakkındaki çalışmalar.
21. Engelli ve kadınların istihdama ve sosyal hayata daha fazla katılmalarına ilişkin çalışmalar.
22. Güçlü ve köklü bir aile yapısının korunup geliştirilmesi hakkındaki faaliyetler.
23. Aile içi şiddet, aile yapısı, sağlığa zararlı alışkanlık ve bağımlılık vb. konularda tespit edilen sorunlara karşı toplumsal duyarlılığı geliştirici faaliyet ve projeler.
24. Toplumsal değişme ve gelişmeye paralel olarak aile değerlerinin sağlıklı biçimde korunması ve geliştirilmesine ilişkin faaliyetler.
25. Yoksullukla mücadele alanında eğitim, sağlık, üretim ve istihdama yönelik destekler ile bu hizmetlerin daha etkin yürütülebilmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi hakkındaki çalışmalar.

26. Sosyal hizmetler ve sosyal yardımların hak temelli yaklaşım ve kaynaklar ile gerçekleştirilmesine ilişkin faaliyetler ile bu çalışmaların izleme ve kontrolünün sağlanması hakkındaki yöntemler ve faaliyetler.
27. Engelli ve yaşlılara yönelik bakım hizmetlerin geliştirilmesi çalışmaları.
28. Toplumdaki kırılgan grupların yoksulluktan kalıcı olarak kurtarılması hakkında yürütülen çalışmalar.
29. Korunmaya ihtiyacı olan çocuklar hakkında yürütülen faaliyetler.
30. Çocuk, kadın, engelli, yaşlı, aile, şehit yakını ve gazi hakları hakkındaki pozitif ayrımcılık kültürünün yerleştirilmesini sağlamaya yönelik faaliyetler.
31. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla toplumsal bilincin yükseltilmesini sağlayacak yöntem ve faaliyetler.
32. Aile içi şiddetin önlenmesi amacı ile yürütülecek faaliyetler.
33. Şehit yakını ve gazilere sağlanacak hak ve imkânlar hakkındaki çalışmalar.

Yaşar KOCAOĞLU